

8. MAI

Herr Kristian Skard
Tåsenva. 79
Ullevål-Hageby.

8. MAI 1952

FOR NASJONAL FRIHET OG SOSIAL RETTFERDICHET

Nå er det alvor! — Ta et skippertak!
Gå inn for øket utbredelse av «8. MAI»

«8. Mai» kommer ut i Oslo. — Abonnementpris kr. 16,— pr. år, løssalgpris 40 øre. — Annonsepris kr. 0.32 pr. m/m. — Fæes i kioskene hver lørdag.

Nr. 31 — 32. Lørdag 20. septbr. 1952. 6. årg.



De tyske soldatgraver i Oslo ble skjendet under Olympiaden

En nordmann søkte å avverge gravskjendingen ved at hans sjæferhund ble satt til å holde vakt

I Finland blir de tyske graver vernet og pleiet av finske piker



som en aften igjen kom opp til den forlatte kirkegård, så der midt mellom korsene en ensom sjefer sitte på huk og kraftig varsle enhver som nærmet seg. Man undersøkte saken. Sjeferhunden tilhørte en nordmann som bodde i nærheten av kirkegården. Mens den olympiske fred ble proklamert, hadde ukjente gravskjendere trukket ned korsene og slått av navneplaten. Dette hadde beveget den norske menneskevenn til å dressere sin trofaste hund som vakt. Den gjødde på enhver som nærmet seg, tilkalte sin herre og de to forsøkte å hindre videre gravskjending. At denne forsiktighetsregel var nødvendig viser de to originalbilder fra Oslo kirkegård på denne side.

Et ganske annet bilde møtte de i Finland heller ikke idag glemt og befolkningen har gitt ham et ærefullt minne. Over de omsorgsfullt pleiede og med blomster

Har USA fastsatt en bestemt dag i oktober som siste frist for våpenstillstand i Korea?

Stor bekymring i Paris for den kommende tid

Vil den Franske regjering megle mellom øst og vest?

Paris (Privat til 8. Mai). Etter hva Deres korrespondent erfarer vil den franske regjering gjøre alvorlige forsøk på å megle mellom øst og vest både i det tyske og i det koreanske spørsmål. I Paris er man meget bekymret for den grunn til å tro at den amerikanske regjering i all hemmelighet har fastsatt en bestemt dag i oktober som siste frist for våpenstillstand i Korea. Hvis det ikke foreligger våpenstillstand innen da, vil FN's øverstkommanderende i Korea få fullmakt til å innlede bombing av de nordkoreanske troppers forsyningsbaser i Mandzjuria, d. v. s. China. Etter de siste rapporter fra Moskva vil en slik aksjon øyeblikkelig bli besvart med

uvisst, men man gjetter i Paris at russerne kan ha tenkt på de militære forlegninger i Japan.

Det tyske problem

er etter fransk mening langt alvorligere enn man får inntrykk av på overflaten. Russerne vil reagere voldsomt mot en opprustning av Vest-Tyskland, uttales det, og Paris føler seg derfor forpliktet til å forsøke meglings.

Hva Korea angår

mener man at franskmennene i en viss utstrekning vil støtte en russisk fredsplan som kan ventes fremlagt like etter åpningen av FN's hovedforsamling. Denne plan skal etter forlydende på ut på at det proklameres øyeblikkelig våpenstillstand i Korea mot at Kommunist-China og Kommunist-Chinas suverenitet også over Formosa. Frankrike skal være villig til å støtte

pressalier utenfor kampområdet. Hva det siktes til i denne forbindelse er

første del av dette russiske forslag.

Om Tyskland forlyder

at den franske ambassadør i Moskva av Stalin personlig har fått løfte om alltyske valg i Stor-Berlin. Stalin mener at slike valg vil kunne danne forløperen for alltyske valg i hele Tyskland. Frankrike og Sovjet-Unionen arbeider nå på spreng bak kulisserne for å finne en formel for alltyske valg i Berlin som kan aksepteres både av Moskva og Washington. Bakgrunnen for Frankrikes interesse for denne sak er forøvrig den at franskmennene er trett av å spille rollen som okkuperter i Berlin. Hvis det lykkes å få holdt valg i Berlin, vil samtlige fire okkupasjonsstyrker trekke seg tilbake fra den tidligere tyske hovedstad, slik at byen kommer til å ligge som en tysk suveren øy. I Berlin skal så representanter for Øst-Tyskland og Vest-Tyskland møtes til frie forhandlinger om Tysklands samling.

Tsjekkerne har gjort seg skyldig i folke-

Washington (Privat til 8. Mai)

Den amerikanske kongressmann Daniel J. Flood, som forøvrig har vært med i den amerikanske Kattynkomité, uttaler at det kommunistiske tsjekkiske styret

Telavåg minnes i Malakka

New York (Privat til 8. Mai).

Regjeringen i Malakka har forleden gitt ordre til å ødelegge en landsby i den nordlige del av landet fordi en kineser i engelsk tjeneste skal være myrdet i landsbyen. Samtlige landsbyens ca. 60 innbyggere er sendt til konsentrasjonsleir.

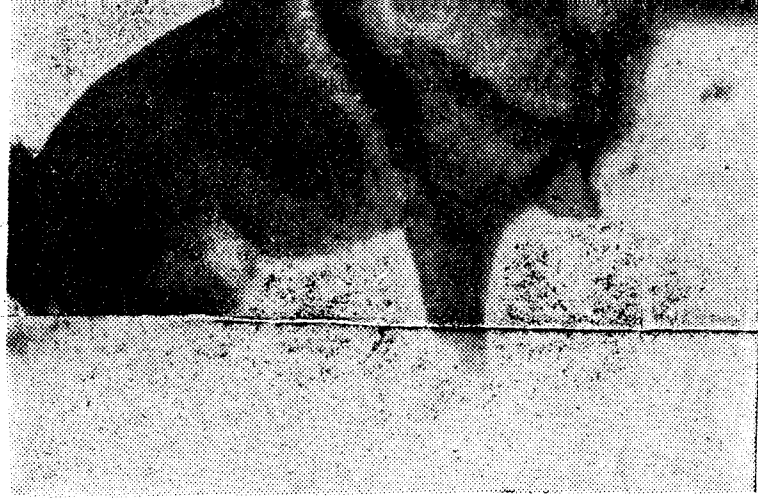
En utenlandsk offiser som intresserte seg for norske problemer under den annen verdenskrig uttalte i Singapore at man måtte minnes tyskernes behandling av Telavåg i Norge når myndighetene i Malakka utsletter landsbyer og sender innbyggerne i konsentrasjonsleir.

Øket rød propaganda i Nord-Sverige

Stockholm (Privat til 8. Mai).

«Kast av det svenske åk! — Vær med i kampen for en rød same-republikk!» er de blant lappene i den nordlige del av Sverige. Det antydes av kommunistene at den nevnte republikk skal omfatte det finske Lappland, det svenske Norrbotten og Finnmarken og

Amnestiloven i Østerrike gjen-



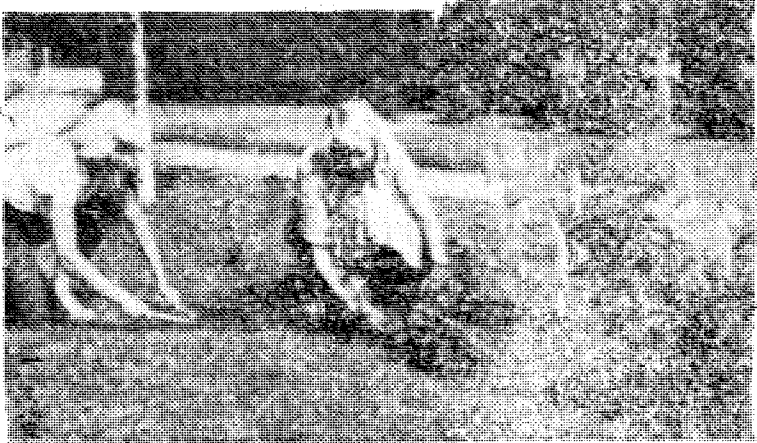
En nordmanns sjefer holder vakt ved en tysk soldats grav på Ekeberg.

Under nedenstående titel skriver Den tyske soldatavis: «De døde skal endelig få fred. «Rørende gravpleie og gravskjending kjennetegner vår tids motsetninger. og fortsetter:

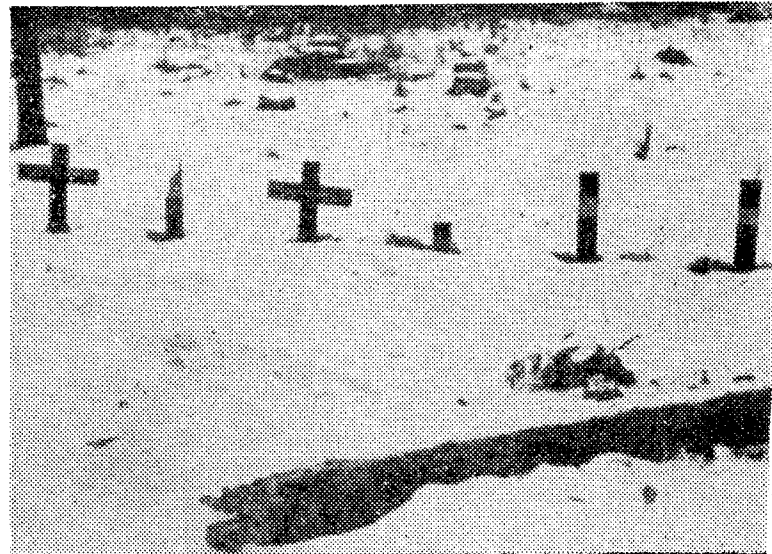
Vi har stadig beflittet oss på å hjelpe krigens levende ofre sin rett. Foranledningen til vår dokumentberetning idag er enda mer bedrøvelig enn vår stadige appell til verdens rettferdighetsfølelse:

Vi må denne gang berette om skjendingen av tyske soldatgraver. Først for kort tid siden ble det meldt at den tyske soldatkirkegård i Narvik var helt forkommen og førsømt. Denne gang må vi berette — og denne beretning når oss først idag — at de tyske soldatgraver i Oslo under de olympiske leker ble skjendet.

Under vinterlekene i Oslo så man ikke gjerne at tyske besøkende oppsøkte soldatkirkegården for den presen' terte seg ikke i noen særlig ertverdig forfatning. Bare en grav var smykket med et hjerte av blomster, de andre gravkors stod ensomme og glemt i sneen. Først de første



Finske piker vernor om tyske soldatgraver.



Fra den tyske kirkegård på Ekeberg. Ukjente gravskjendere har hakket ned korsene og slått av navneplatene.

olympiabesøkende smykket de øvrige graver med kroner og blomster. Og noen

hund som vaktet. Den gjødde på enhver som nærmet seg, tilkalte sin herre og de to forsøkte å hindre videre gravskjending. At denne forsiktighetsregel var nødvendig viser de to originalbilder fra Oslo kirkegård på denne side.

Et ganske annet bilde møtte de i Finnland heller ikke idag glemt og befolkningen har gitt ham et ærefullt minne. Over de omsorgsfullt pleiede og med blomster smykkede gravstøtter, lyser manende det store kors over marskalk Mannerheims grav. Til venstre og til høyre de finske soldatgraver og like over for Mannerheims æresgrav de tyske. Enhver fallen

tysker har et enkelt, vakkert trekors med navn og dato. Foran hvert kors stod en blomstrende rosenbusk. Det var for de tyske besøkende velgjørende å se hvorledes unge, finske piker pleiet disse graver og holdt de i orden forat minnet etter dem som engang ga sitt liv for et lite folk i dets kamp mot Sovjetunionen ikke skulle glemmes.

Avisen Die Deutsche Soldaten Zeitung utkommer i et meget stort opplag og leses i hele Vest Tyskland. I utlandet har bladet mange lesere. Det sees også å være anbefalt av norske militære tidsskrifter på grunn av sitt lødige og nøkterne innhold.

Et folk som ikke kan la de døde i fred, har neppe noe å si i fredens sak.

Skammen er over oss alle og følgene uteblir ikke. — Gravskjendere kaller man oss!

vil FN's øverstkommanderende i Korea få fullmakt til å innlede bombing av de nordkoreanske troppers forsyningsbaser i Mandjuria, d. v. i. China. Etter de siste rapporter fra Moskva vil en slik aksjon øyeblikkelig bli besvart med

pressalier utenfor kampområdet. Hva det siktes til i denne forbindelse er

Amnestiloven i Østerrike gjen-nemføres tross motstand fra USA

30000 østerrikere vil få sine rettigheter tilbake

Wien (Privat til 8. Mai).

Etter hva Deres korrespondent erfarer har den østerrike regjering bestemt seg for å gjennomføre amnestiloven overfor tidligere medlemmer av den nasjonalsosialistiske parti tross motstand fra USA.

Det foreligger opplysninger som tyder på at USA vil bli stående alene med sin motstand mot amnestiloven, der som kjent for en tid siden ble vedtatt av den østerrike nasjonalforsamling. Hverken Frankrike eller England har planer om å gjøre offisielle innsigelser mot lovent iverksettelse.

Amnestiloven tar sikte på å gi de borgerlige rettigheter tilbake til mellom 30.000 og 40.000 medlemmer av det nasjonalsosialistiske parti.

Han August

Da den store «August», Reidar Carlsen, søkte stillingen som direktør for Utbygningfondet for Nordnorge, tok han det forbehold, at stillingen ikke blir trukket inn i departementet, slik som kunnngjøringen anga.

Vi forstår ham så inderlig godt. Han kjenner jo departementvirksomheten fra sin egen statsrådstid og fraber seg ytterligere befatning med den. Det er vel også de som minnes hans bryske ord om at «det er jeg som er kongen» og det er vel hans mening å praktisere dette også i sin nye stilling: Kongen av Nordnorge.

Ja, den gode «August» er kommet høyt på strå. Det er synd, at Knut Hamsun er borte. Han ville nok ha kjent ham igjen og kunne ha føyet et nytt og overraskende kapittel til sin berømte roman.

mener man at franskmennene i en viss utstrekning vil støtte en russisk fredsplan som kan ventes fremlagt like etter åpningen av FN's hovedforsamling. Denne plan skal etter forlydende på ut på at det proklameres øyeblikkelig våpenstillstand i Korea mot at Kommunist-China og Kommunist-Chinas suverenitet også over Formosa. Frankrike skal være villig til å støtte

Tsjekkerne har gjort seg skyldig i folke-

Washington (Privat til 8. Mai)

Den amerikanske kongressmann Daniel J. Flood, som forøvrig har vært med i den amerikanske Kattynkomité, uttaler at det kommunistiske styre i Tsjekkoslovakia har gjort seg skyldig i folkemord ved sin forfølgelse av slovakiske antikommunister. Flood har sendt et telegram om saken til president Truman og utenriksminister Acheson, der han bl. a. sier:

«Tusenvis av slovakiske antikommunister deporteres i dag fra Bratislava og andre byer. De sendes til landsbyer, kollektive bruk og fabrikker. for mange av dem betyr det at de går døden i møte». . .

— Lederen av den slovakiske frigjøringskomité i USA, dr. Krajcovic, opplyser at de antikommunistiske slovakiske hjemmefrontfolk i den senere tid har ødelagt hundrevis av landbruksmaskiner og brent ned bygninger på kollektive bruk.

Hjemmefronten i Belgia terroriserer regjeringen

Vil tvinge sin vilje på landets myndigheter i strid med loven

Bryssel [Fra 8. Majs spesialkorrespondent]

Metoder som i mangt og meget minner om de tiltak som ble brukt av kommunistene i Tsjekkoslovakia før og under statskuppet for fire år siden er i disse dager benyttet av restene av den tidligere belgiske hjemmefront mot den belgiske katolske regjering.

Det belgiske parlament

vedtok i november 1950 at det ikke måtte måtte fullbyrdes dødsdommer i Belgia i fredstid. Videre vedtok parlamentet en lov som bestemmer at personer som er dømt for politiske forbrytelser etter den annen verdenskrig kan løslattes etter å ha sonet en tredjedel av straffetiden.

I samsvar med parlamentets beslutning

omgjorde justisminister Pholien en dødsdom over en politisk fange ved navn Richard de Bodt til livsvarig

fengsel og løslot en annen politisk fange, oberst Adrien van Coppenole, etter at denne hadde sonet 8 år av en straff på 20 år.

Restene av krigstidens

hjemmefrontorganisasjoner allierte seg med det belgiske arbeiderparti i en storm mot justisministeren. De sendte resolusjoner som hevder at justisministerens tiltak var «skandaløse» — til ross for at de var truffet i samsvar med nasjonalforsamlingens vilje. For å understreke at det forelå en folkevilje ble

Øket rød propaganda i Nord-Sverige

Stockholm (Privat til 8. Mai).

«Kast av det svenske åk! — Vær med i kampen for en rød same-republikk!» er de blant lappene i den nordlige del av Sverige. Det antydes av kommunistene at den nevnte republikk skal omfatte det finske Lappland, det svenske Norrbotten og Finnmarken og Troms fylker i Norge. Man har inntrykk av at agitasjonen dirigeres meget nøye østfra. Kuusinen har kaldt til seg kommunistisk innstillede lapper fra «Nord-Skandinavia».

VICTOR KRAVCHENKO,

som skrev den oppsiktsvekkende bok «Jeg valgte friheten», er nå i Peru. For de penger som han tjente på sin bok, har han kjøpt aksjer i en peruansk kullgrube og håper å få leve resten av sitt liv i fred i dette land. — Men sovjets arm er lang. Husk bare på Trotsky i Mexico. Hevnen nådde også ham, hvor godt han enn ble bevoktet.

flaggene heist på halv stang på mange rådhus i kommuner hvor ordførerne er arbeiderpartifolk. Et «aksjonsutvalg» etter mønster fra Tsjekkoslovakia hadde foretrede for statsministeren og meddelte ham at «man ville holde både regjeringen og kongen ansvarlig for benådningene hvis justisministeren ikke gikk av».

Resultatet var at justisminister Pholien

måtte innlevere sin avskjedsansøkninng, men så vidt man forstår står benådningene ved makt. Hvis de skulle bli omgjort, vil det bety — uttales det på juristhold — at selvbestaltede private aksjonsutvalg i Belgia kan tvinge sin vilje på landets myn-

Forts. side 3.



Redaktør
Arvid B. Arntzen

Disponent
P. Gerh. Berge

Utgitt av Interessentskapet «8. Mai»
Midlertidig adr. Kierschowsgt. 5, Oslo. Telefon 37 76 96.
Trykt for A.s Sambandstrykk i Viking Boktrykkeri.

Den hvite dame



Muskelolympiaden i Helsingfors er forbi og nasjonalismens stormbølger på tribunene og i arenaen har lagt seg. Men Den hvite dames budskap, som dengang ble undertrykket av muskelsterke menn, lyder ennå over verden.

Mange har vel allerede glemt dette uvelkomne og uregelmessige innslag i Olympiadeprogrammet, og vi skal derfor ta det frem igjen til beskuelse. Den hvite dame

var en 23 år gammel vesttysker, Barbara Rotbraut Pleyer. Før Olympiadens åpning hadde hun forgjeves søkt kontakt med Finnlands president og andre kjente personer for å finne noen som kunne lese opp hennes på syv sprog avfattede hilsen til verdens folk. Hun hadde da ingen annen utvei enn selv å fremføre den og resolutt skred hun inn på arenaen under den høytidelige åpning av Olympiaden. Men før hun var kommet igang med sitt budskap ble hun overmannet av ordenens hårde never ført ut og overlevert til politiet, hvoretter hun ble underkastet psykiatrisk undersøkelse og utvist av landet.

Hva ville hun så? Myndighetene beslagla hennes tale og har senere hen ikke villet la almenheten vå vite, hva den inneholdt. Men vi kan allikevel referere hovedpunktene i den. Hun påpekte at menneskene av idag lider, men når det skjer på den rette måten, så kan vi allikevel elske. Den sanne smerte dreper ikke sjelen, slik som den hatefulle gift gjør det, tvertimot virker den befruktende og forløsende. Jeg tror, ville hun si til allmenheter, at vi alle har lidd utsigelig og himmelropende. Men lidelsen har opplyst sjelen, og det nesten utslukkende lys i oss begynner igjen å brenne. Vi har for lite kjærlighet og derfor er vi oppfylt av frykt, derfor vander vi oss i håpløshet og fortvilelse. Vi har betraktet, antatt, regnet og forklart det materielle uiversum som Gud. Men Gud elsker oss og skal forbarme seg over oss.

Disse fragmenter vitner ikke om galskap, men om en varm og hengiven tro. Hennes ord var ment som et kjærlighetens budskap til et internasjonalt publikum i full overensstemmelse med de olympiske lekernes samlende idé. Og hennes innslag i Olympiaden kan tross all undertrykkelse bli av mere vekkende betydning enn alle de olympiske muskelseirer og gullmedaljer. Det var hva den kristne kirke til alle tider har kalt et evangelium. Apostelen Paulus sa at evangeliet burde bæres frem i ti-

Bondelaget - Norsk jord

Den 9. september hadde det forberedende arbeidsutvalg i Norsk Jord et uforbindtlig møte med arbeidsutvalget i Norges Bondelag. Man ønsket å få klarlagt Bondelagets standpunkt til nytt medlemskap i Bondelaget for tidligere N. S. folk og for tidligere medlemmer av Bondesambandet.

Bondelagets formann ga et greit og utvetydig svar på spørsmålene. Han presiserte at etter vedtaket på Bondelagets landsmøte i 1951 kunne alle utstøtte søke om medlemskap på ny, og han la til at alle var hjertelig velkommen. Men han fant ikke noen grunn til å tilbakekalle noen av de vedtak som var fattet etter frigjøringen i sakens anledning, og ville heller ikke gjøre vedtak som endret

noen av disse. Selve aksjonen mot Bondesambandets medlemmer forsvarte og fastholdt han.

Norsk Jords forhandlere kom inn på de enkelte vedtak og fremholdt bl. a. bestemmelsen om manglende evner under visse forhold kvalifiserte til medlemskap i Norges Bondelag, og at bestemmelsen om at de andre medlemmer kunne føle ubehag ved vårt nærvær i forsamlingen burde endres. Det ble også gjort oppmerksom på at noen av vedtakene var i strid med fjerne rettsavgjørelser, derved at de faktisk satte landsforrederstemplet på folk som ved rettes avgjørelser hadde fått fastslått at deres forhold var uklarerlig. Bondelagets arbeidsutvalg mente at Bondelaget var

suverent i disse spørsmål og hadde rett til selv å bestemme over hvem som til enhver tid skulle være medlemmer, uten å være bundet av domstolens avgjørelser. Bondelagets arbeidsutvalg hadde ikke noe å bemerke til at Bondepressen hadde fortiet rettsavgjørelsen om at medlemskap og tillitshverv ikke var straffbart.

Etter dette er saken klar. De utstøtte som har søkt eller vil søke om medlemskap i Norges Bondelag bør nu vite på hvilke premisser de er eller bli opptatt. De som ikke ønsker å søke om nytt medlemskap er velkommen i Norsk jord. Vi er i alle fall glad for å ha fått klare linjer, og vil forberede medlemstegning og konstituering av Norsk Jord så snart den travle innhøstningstid er over.

Aksel Berger
sign.

Anders Håfskjold
sign.

Hans Rognerud
sign.

De suspenderte politiembetsmenns lønnskrav

Anordningen av 24. november 1944, § 5, kunne ikke gjøres gjeldende

Den 13. september avsa Høyesterett dom i den sak som 6 politiembetsmenn hadde anlagt mot staten med påstand om lønn i den tid de var suspendert fra sine stillinger som følge av den såkalte «landssvik-utrenskning». Saksøkerne hadde tappt sitt søksmål i byretten. Høyesterett tok avstand fra byrettens dom, underkjente «krisejussen» fra bedrøvelsens år og gjeninnførte den gamle og hevdvundne norske rettspraksis på området. Saksøker-

ne fikk seg tilkjent lønn i samsvar med sin påstand.

Ennå foreligger ikke noen utskrift av Høyesteretts domsprotokoll. Så snart vi får anledning til å gjøre oss kjent med den stedfødne votering, skal vi komme tilbake til saken og kommentere den nærmere.

I midlertid kan vi allerede nå slå fast, at Høyesterett ikke har tatt hensyn til bestemmelsene i anordningen av 24. november 1944, § 5.

med stolthet si at de fleste har seiret over hat- og hevntanken og samler seg om dette ene store mål: Sosial oppreising gjennom samholdets og sannhetens seir. Det er en lang og tung vei å vandre, men den sunne moral i vår målsetting gir oss alle styrke til å holde ut. Vi vil ikke ha

Atter er en av våre vandret bort

Disponent Knut Haagensen, Blommenholm, døde på en feriereise i Göteborg tirsdag 5. ds. Tilsynelatende frisk med unntagelse av hofteskaden han hadde og som besværet ham ikke så litet, dro han avsted for å komme litt vekk fra det daglige arbeide, og det skulle altså bli hans siste tur. Stille og rolig døde han i bilen på vei til hotellet, rammet av hjerteslag.

Knut Haagensen var en overmåte intelligent og interessant mann å være sammen med. Ved siden av hans skarpe hjerne som forretningsmann var han så levende interessert i alt som foregikk omkring i verden og vårt land. Tidlig sluttet han seg til Nasjonal Samling og arbeidet meget under krigen med forsyn-

Som den samfundsbyggende og rake karakter han var i besiddelse av ble han en avholdt mann av alle som traff ham, og hans koselige heim Skogtun stod alltid åpen for alle som ville ha

Til våre lesere?

Vi gjør atter oppmerksom på at 8. Mai ennå en tid framover ikke vil komme regelmessig som tidligere. Dette skyldes vår flytning og andre vanskeligheter i forbindelse med den. Men så snart vårt trykkeri er montert — som vi regner med vil være i funksjon omkring 1. november — vil vi så sant vår økonomi tillater det vil bladet komme ut hver fredag.

Vi ber derfor våre lesere og abonnenter ta det med «toljukt mod».

ute på tunet. For oss hans venner som ofte besøkte ham vil savnet etter den alltid noble venn bli stort. Men størst blir savnet for hans hustru som i ham har mistet en god kamerat og husherre.

Vi lyser fred over Knut Haagensens minne.

Knut Haagensen ble bisatt fredag 15. august i det Gamle Krematorium i Oslo. Et stort antall venner hadde funnet veien ditopp. Sokneprest Foa. forrettet og brakte en takk og hilsen fra alle til den avdøde. Under tonene fra «Wiegenlied» ble kisten senket og den overmåte vakre og stemningsfulle ceremoni var over. Som marskalk fungerte hans to venner fra Blommenholm — ingeniør Th. Martin og kontorsjef A. Jahr. Et godt og bra menneske var gjemt. Men minnet lever.

Blommenholm 16. august 1952.
Peter Leirah.

Dr. Hjalmar Schacht får sin vilje

Hamburg (Privat til 8. Mai.)

Byretten i Hamburg har underkjent bystyrets vedtak om å forby dr. Hjalmar Schacht å åpne en ny bank i byen. Selv om bystyret skulle appellere saken, regner man med at Schacht vil få medhold i alle høyere nye bank blir etablert i begynnelsen av 1953. Etter hva det opplyses på vel underrettet hold vil den nye bank særlig interessere seg for finansie-

Sverre Hartmann spør folk ihjel

I siste nr. av «8. Mai» hadde vi en artikkel med titelen: «Sverre Hartmann spør folk ihjel».

Ved en beklagelig ombrekkerfeil var siste avsnitt i artikkelen falt ut. For å rette på dette, offentliggjør vi her ved avsnittet. Det lyder:

Tenk om vi alle kunne utvikle oss fram til følgende enkle problemstilling: «Når det ikke er sluttet en formel fred så er det fortsatt krig.» Total kapitulasjon (politisk og militær) og okkupasjon betyr intet annet enn at man etterpå står fritt: Noen kan man straffe, andre kan man utmerke selv om deres handlinger har vært analoge. Dette må den sannhetskjærlige Sverre Hartmann også gjøre seg begripelig. Eller hva mener Riksadvokaten?

Jens.

For å undgå enhver misforståelse gjør vi oppmerksom på, at titelen var skrevet av forfatteren.

red.

Nytt parti i U.S.A.

Washington (Privat til 8. Mai.)

Et nytt parti — det amerikanske parti — er dannet i USA etter initiativ av storavisen Chicago Tribunes kjente redaktør Mc. Cormick og den kjente politiker Frankton Fich. Partiets formål er å bekjempe kommunisme og sosialisme.

Hamilton Fich — som bl.

derfor vander vi oss i håpshet og fortvilelse. Vi har be-
trakket, at det materielle uiversum
som Gud. Men Gud elsker oss og skal forbarne seg over
oss.

Disse fragmenter vitner ikke om galskap, men om en
varm og hengiven tro. Hennes ord var ment som et kjær-
lighetens budskap til et internasjonalt publikum i full
overensstemmelse med de olympiske lekers samlende idé.
Og hennes innslag i Olympiaden kan tross all under-
trykkelse bli av mere vekkende betydning enn alle de
olympiske muskelseirer og gullmedaljer. Det var hva
den kristne kirke til alle tider har kalt et evangelium.
Apostelen Paulus sa, at evangeliet burde bæres frem i ti-
de og utide, men han ble likesom Mesteren beskyldt for å
være gal. Det stemmer således med hva Den hvite dame
opplevet i Helsingfors.

Når vi trekker denne nesten glemte episode frem, så er
det for å adressere den til våre egne. Den siste syvårs-
bolken har for de fleste av oss vært en lidelsens og tål-
modighetens tid. Noen er gått under i kampen for æren

Saksøkerne hadde tapt sitt
søksmål i byretten. Høyeste-
rett tok avstand fra byret-
tens dom, underkjente «krise-
jussen» fra bedrøvelsens år
og gjeninnførte den gamle
og hevdvundne norske retts-
praksis på området. Saksøker-

skal vi komme tilbake til sak-
en og kommentere den nær-
mere.
I midlertid kan vi allerede
nå slå fast, at Høyesterett ik-
ke har tatt hensyn til bestem-
melsene i anordningen av 24.
november 1944 § 5 —.

med stolthet si at de fleste har seiret over hat- og hev-
tanken og samler seg om dette ene store mål: Sosial opp-
reisning gjennom samholdets og sannhetens seir. Det er
en lang og tung vei å vandre, men den sunne moral i vår
målsetting gir oss alle styrke til å holde ut. Vi vil ikke ha
dom og straff over dem, som svek rettsstaten og har gjort
oss urett. Vi vil alle nordmenn skal kunne se hver-
andre åpent i øynene og bo sammen som forlikte brødre.
Det er vår politikk og det er Den hvite dames politikk.
Ennå kan vel enkelte makthavere forsøke å vise oss ut
av arenaen, men vi kommer igjen og igjen og flere og
flere vil da høre oss og forstå oss —.

måte intelligent og interessant
mann å være sammen med. Ved
siden av hans skarpe hjerne som
forretningsmann var han så le-
vende interessert i alt som fore-
gikk omkring i verden og vårt
land. Tidlig sluttet han seg til
Nasjonal Samling og arbeidet
meget under krigen med forsyn-

Som den samfundsbyggende og
rake karakter han var i besid-
delse av ble han en avholdt mann
av alle som traff ham, og hans
koselige heim Skogtun stod all-
tid åpen for alle hans venner.

Knut Haagensens kjæreste sys-
ter i de senere år var hagen og
her stelte han med blomster og
frukttre. Han passet så godt der-
ute. Han likte skjønnhet og har-
moni og omga seg med det. Hans
små venner, barna omkring, slo
krets om ham når han viste seg

Byretten i Hamburg
har underkjent bystyrets
vedtak om å forby dr.
Hjalmar Schacht å
åpne en ny bank i byen.
Selv om bystyret skulle
appellere saken, regner
man med at Schacht vil
få medhold i alle høyere
nye banker etablert i
begynnelsen av 1953. Et-
ter hva det opplyses på
vel underrettet hold vil
den nye bank særlig inter-
ressere seg for finansie-
ring av eksport- og im-
portforretninger på de
arabisk-asiatiske land.
Schacht har selv orien-
tert seg i Indonesia, Iran
og Egypt. Det er mulig at
banken også kommer til
å formidle større olje-
transaksjoner.

Nytt parti i U.S.A.

Washington (Privat til 8. Mai).

Et nytt parti — det ameri-
kanske parti — er dannet i
USA etter initiativ av stor-
avisen Chicago Tribunes
kjente redaktør Mc. Cormick
og den kjente politiker Ham-
ilton Fich. Partiets formål er
å bekjempe kommunisme og
sosialisme.

Hamilton Fich — som bl.
a. vil være kjent i Norge for
sine innlegg på den siste in-
terparlamentariske konferan-
se i Oslo før den annen ver-
denskrig — har alltid advart
mot ethvert samarbeide med
kommunisten, som han har
ansett for en langt større fa-
re for USA enn nasjonal-
sosialismen.

UTENRIKSKRONIKK.

AFRIKA, NEGRENE OG DE HVITE

Sør-afrikas statsminister, dr.
Malan, er blitt den reneste
Hitler i den «demokratiske
presse» i Europa, som flittig
refererer hver liten antyd-
ning til motstand mot Apart-
heittpolitikken og til den uly-
dighetskampanje, som bak-
mennene har narret negrene
til å gå med på med løfter
om forbrødring og frihet for
negrene. Vi skal se litt på
bakgrunnen for disse begiven-
heter, som i dagspressen
fremstilles som Malanstenes
tyranni overfor de svarte.

Det er vel ingen idag som
bestriker at Afrika er stor
nok og rik nok til å kunne gi
plass for både den svarte og
den såkaldte hvite mann. Hva
striden står om er, hvorledes
man skal innrette seg for ikke
å gå den svarte manns in-
teresser for nær. Europeerne
har bruk for Afrika. Når alt
kommer til alt er vel Afrika
det eneste vi har igjen etter-
at de gamle systempartier
med sin kortsynte og hev-
nyllte politikk har forspilt
resten. Den kraftløshet som
har preget vesteuropeernes
politikere i det siste halv-
hundrede år, har kostet ikke
bare India, Burma og Ceylon
og kanskje også Malaystatene
for britene og Indonesia for
Holland, men har også gjort
den hvite mann uvelkommen
i hele Asia. Hertil kommer,

at Canada er trukket inn i
dollarsfæren og at Australia
og Ny Zeeland er blitt mere
og mere avhengig av USA.s
forsvarsmessige støtte mot
den gulrøde stormflod. At alt
dette har sitt opphav i den
tåpelige annen verdenskrig,
da Europa mistet sin livs-
kraft, er en sak for seg. Men
nå er det tegn som tyder på
at også Afrika skal på spille-
bordet. Noe annet kan ikke
den britiske politikk tyde på.
Den går kort og godt ut på
snarest mulig å overgi mak-
ten til negerregimer i alle de-
ler som nå står under britisk
kontroll. Ser man dette i sam-
menheng med den nordafri-
kanske frihetsbevegelse, som
etter evne søkes undertrykket
av franskmennene, står det
ikke synderlig godt til. I de
svartes distrikter består den
vordende velgerskare nesten
utelukkende av analfabeter
og den er dømt til å falle som
offer for de agitatorer som
er dyktigst til å virke blant
dem, og ingen er vel i tvil om
at det er kommunistene, som
tross alt har en idépolitikk å
kjempe for. . . . Slik er det
i virkeligheten med det «de-
mokratiske gartneri» i Afrikas
villmarker.

Under slike forhold skal
man ikke undres over at den-
ne europeiske selvmordspoli-
tikk vekker til motstand i den

sør-afrikanske union. Der har
den hvite mann i så mange
år kultivert den afrikanske
jord, at han har bygget opp
en særpreget civilisasjon som
idag lever av egen kraft. Men
det er en feilslutning å tro at
de hvite i Sør-afrika inntar en
særstilling blant de hvite i
denne verdensdel, det er bare
grad en, av motstanden
mot den herskende britiske
kolonialpolitikk som skiller.
Noen hvite afrikanere fore-
trekker et særlig representa-
sjonssystem for de innfødte,
andre mener at de svarte sav-
ner alle forutsetninger for å
kunne utnytte de demokra-
tiske representasjonsformer.
Men ikke en eneste hvit
mann i Afrika tror, at det er
klokt i nå å overgi denne
verdensdel til et negerstyre.
Det er — for å tale med Os-
wald Mosley i «Union» — en
helt spesiell og eksklusiv gal-
skap som representeres bare
av den britiske regjering, den
være av labour- eller torytyp-
en. Drives denne politikk
igjennom tross alle advarsler,
betyder det Afrikas sovjetise-
ring. Men seirer det sør-afri-
kanske syn, blir resultatet at
nesten hele den hvite befolk-
ning i Afrika forenes i en kri-
tisk og likefrem fiendtlig inn-
stilling overfor England. I
dette tilfelle vil det i Afrika
oppstå en kraftansamling,

som for sin ledelse og frem-
tid ser seg om andre steder
enn i Storbritannia. Det er
de svarte utsikter for den en-
somme øys fremtid idag.

Dr. Malans apartheidpoli-
tikk går i realiteten ut på at
det er plass nok i Afrika bå-
de for de hvite og de svarte.
Hvorfor kalles så bestrebelse-
ne for å opprette selvstendige
negerområder for despoti i de
tendensiøse verdenspresse-
telegrammer? De eneste, som
kommer til å lide skade, er
negrenes nåværende kapital-
istiske utnyttelse, som vil be-
holde dem som billig arbeids-
kraft. I de hvites områder
skulle negrene arbeidskraft
litt etter litt overtas av vel-
betalte arbeidere fra Europa,
og det er nettopp dette som
de nåværende finanshaier ikke
synes om. Men for negre-
ne ville denne apartheidpoli-
tikk bli til udeelt velsignelse
og da ville de virkelige neger-
ledere få sin chance til å be-
vare negrenes egen kultur i
stedet for å etterlikne den
civilisasjon som hittil har vært
deres ulykke.

Apartheid har i kampens
hete gitt seg uttrykk, som vi
ikke kan unnskyldte, men en-
hver overgangstid er vanske-
lig, og det er lett å dømme for
den som bare er tilskuer. Det
er nemlig ikke tomt snakk
fra Malanregjeringens side,
at sluttmålet er opprettelse av
selvstendige, særpregede ne-
gerområder, og i dette ser
mange med den redningen

for det sunde og livskraftige
i negrenes egen kultur og livs-
form. Det veldige Betchuana-
land er i Malanregjeringens
planer reservert for et slikt
negerland. Gjennom storstilte
vanningsanlegg og andre kul-
turarbeider vil det kunne
skapes et rikt jordbruksland,
som kan gi det hjemløse og
jordløse negerproletariat i
Sør-afrikas industridistrikt en
trygget fremtid.

La oss også tilføie, at den-
ne apartheidpolitikk ikke er
noe påfund av Malan. Den
ble ført også av general
Smuts regjering, og i sin
opprinnelse er den vel å finne
i sir Godfrey Huggins Syd-
rhodesiastat med sitt topyra-
midesystem som utgjør det
første detaljerte utkast til
Apartheid. I Sydrhodesia skul-
le det bygges opp spesielle
områder for hvite og farvede
og det er unektelig vanskelig
å finne forskjellen mellom
dette «demokratiske» reform-
forslag og Malans «nynazistiske»
rasepolitikk. Det som
skiller er at Sydrhodesia for-
bigås i stillhet, mens det som
planlegges i Sør-afrika frem-
kaller bestilt raseri og indig-
nasjon.

Og hvem er så opphavs-
mennene til dette? Mosleys
blad «Union» kan fortelle at
den vepnede organisasjon
er — for å citere dr. Malan
— en organisasjon bygget
opp etter de samme prinsip-
per som Hitlers stormtropper.
Og bak denne, sier Malan,

står storfinansens og jødene i
Johannesburg. Og for å gjen-
gi et upartisk vitnesbyrd, skal
vi henvise til den britiske
radiokommentator, John
Hatch, som i desember ifjor
sa i BBC: Jeg tror at det er
på det rene at Torch får sin
virkelige støtte fra visse for-
retnings- og finanskreder,
som innså at det ikke var
noen effektiv opposisjon å
vente fra United Party og
derfor i all stillhet overførte
sin finansielle støtte til den
nye organisasjon».

Dr. Malan har navngitt
den viktigste i denne kretsen,
og det er diamantgrubemag-
naten Harry Oppenheimer,
fakkelkommandoens meget
omtalte leder. «Sailor» Ma-
lan, som er en sydafrikansk
soldat, var så heldig under
krigen å bli kjent med Chur-
chill og denne hjalp ham til
å bli privatsekretær hos Op-
penheimer, hvor han fremde-
les er, og der står han i ledel-
sen av Fakkelkommandoens
med dens 175 000 medlem-
mer, en vepnet organisasjon
som er skapt for å stå vakt
om Oppenheimers og hans
fellers finansielle og kom-
mersielle interesser. Og år-
saken? Om den lar vi «Union»
fortelle: «Oppenheimer mot-
satte seg apartheid, fordi ut-
skillelsen av de innfødte til-
slutt ville berøve ham den bil-
lige svarte arbeidskraften i
de gull- og diamantgruber,
hvorfra han henter sine mil-
lioner. Ingen må tro at det

råder noe sentimentalt hen-
syn til de svarte hos denne
herre. Det var Smuts og ikke
Malan, som innførte rase-
skrankene i Sør-afrika med
særskilte jernbanekupéer og
sporvogner for de svarte.
Fakkelkommandoens slipper
heller ikke noen innfødt inn
i organisasjon og har igrun-
tanke på å behandle dem som
sine likemenn. Det eneste som
Oppenheimer krever er at de
svarte skal fortsette å leve i
det samme område som de
hvite forat de skal utføre alt
grovarbeide under et ut-
sugingsystem, som går un-
der det skinnhellige navn av
«likeberettigelse». Den farve-
de arbeider må forbli «fri»,
fri til å bli utsuget av millio-
nærene de Beers og Oppen-
heimer».

Når vi har beskjeftiget oss
så pass utførlig med dette,
er det fordi almenheten har
fått et vrengebillede av de
faktiske forhold. Og det er
betegnende, at den presse
som ser det som sin oppgave
å vareta de undertryktes in-
teresser, lar seg binde slike hi-
storier på ærmet, som de store
telegrambyråer presterer.
De bør og må jo vite litt bed-
re, hvis de har litt orientering
i utenrikspolitikk. Og gjør de
det ikke, så er vel en av år-
sakene, at de i den gale tid
sørget for å sette utenfor
mange av dem, som hadde
forutsetningene for å se tvers
igjennom stor-telegrambyrå-
enes propaganda for bestem-
te interesser.

Rettsstaten

Den 20. mars 1950 sendte Forbundet for Sosial Oppreisning et skrift til Stortinget under titelen «Gi oss rettsstaten tilbake!» Skriftet vakte stor interesse og fikk anerkjennelse på alle hold der man virkelig følte seg oppfordret til på egen hånd å sette seg inn i sakenes gang. Anderledes selv sagt der hvor man følte seg truffet og hvor man mente seg truet med hensyn til prestisjen som «gode nordmenn». Der manglet det ikke på uetterretteligheter og hånende betraktninger. Bare titelen var en blodig fornærmelse mot det norske samfunnet, het det. En kunne ikke be om få det tilbake som man allerede hadde. Og det endog til overmål.

Forholdene har endret seg. Så lenge det bare gjaldt de utpekte syndebukker for de offentlige mistak som førte landet inn i krigen og den påfølgende okkupasjon, var det ikke så nøye. De folk var jo etter høyere ordre forlengst avskrevet. Selv om samvittigheten på et og annet hold nok muligvis var noe øm, så kunne man likevel ikke nedlate seg til å diskutere begrepet «rettsstat» med folk som myndighetene hadde lyst i band.

Idag er låten blitt en noe annen. Og årsaken er den at nå er det ikke lenger «landssvikene» det gjelder. Nei, denne gangen er det de «gode nordmenns» egen pengepung som er kommet i faresonen i og med forslagene til pris- og rasjonaliseringslover. Og det er såmen noe helt annet og atskillig mere betydningsfullt.

I forbindelse med en omtale av disse forslag bruker Morgenbladet — som såvisst ikke har vært vår front synderlig bevågen —

den 15. ds. følgende overskrift, som vel nok taler for seg selv: «De fleste praktiserende jurister merker utglidningen fra rettsstat til administrasjonsstat».

Ja, det er så sant, så sant, ærverdige Morgenblad! De fleste praktiserende jurister merker at rettsstaten er krympet uhyggelig sammen, og — de har merket det alt i lang tid. Etterkrigsoppgjøret ga dem en ypperlig anskuelsesundervisning. Men hvor har disse samme jurister og hvor har den norske opinionsdannende presse vært henne i all denne tiden? Tidd stille har man, bom stille, trass i at ethvert fornuftig menneske måtte være klar over i hvilken leid det bar, og trass i alle de forsøk som bl. a. Forbundet har gjort for å vekke til aktivt vern og gjenoppbygging (jfr. bl. a. henvendelsen i fjor høst til Sakførerforeningen, som foreningens styre avviste som seg «uvedkommende»).

Sent er sent. Det er så. Og det er ikke vanligvis de sentenkte som seirer. Men la oss likevel håpe at den oppvåknen som vi nå om dagen er vitner til, ikke kommer for sent. At det ennå i den tolvte time er mulig å mobilisere en almen reising mot de nedbrytende krefter i samfunnet vårt. Og at man derunder ikke bare lar retningen og farten bestemmes etter pengepungenes utsatte stilling, men at man også gjør seg klart at et kultursamfunn har andre verdimåle-re enn akkurat økonomien. Vi som har kjent den utglidende rettsstats velsignelser på vår rygg, venter spent på hva de ny-tilkomne våpendragere vil bestemme seg for.

H. G.

Forts. fra side 1.

Da den dødsdømte og nå benådede de Bodt i sin tid var kommandant for en arbeidsleir under krigen, vil hans benådning nå bli utnyttet av det katolske partis motstandere under kommunevalgene i oktober. Det sies at sosialistene og restene av hjemmefronten også vil gjøre forsøk på å fremtvinge ekstraordinære nyvalg til parlamentet.

Den Arabisk-Asiatiske blokk i aksjon

New York (Privat til 8. Mai).

13 stater som tilhører den arabiskasiatiske blokk har rettet en felles henvendelse til FN for å få spørsmålet om Tunis og spørsmålet om Marokko opp på hovedforsamlingens dagsorden.

I sin henvendelse hevder de 13 stater at Frankrike har undertrykt alle demokratiske rettigheter i Marokko. Franske borgere har fått utlevert våpen og franskmennene har også gjort forsøk på å opphisse marokkanere mot hverandre.

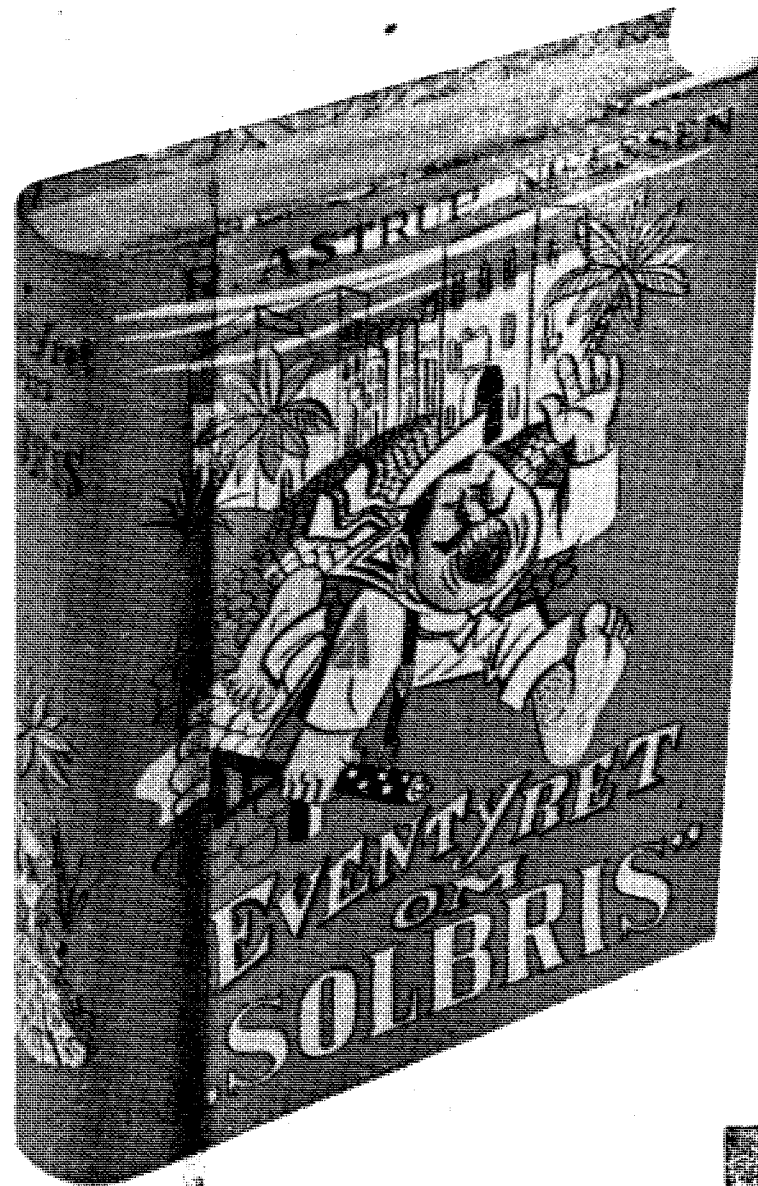
Den arabisk-asiatiske blokk vil nok også gjøre et fremstøt mot Sør-Afrika på grunn av statsminister Malans apartheid-politikk.

Tapt og vunnet

En hård kritikk.

«The Freeman» skriver følgende, som også vi bør legge oss på sinne før det er for sent:

«Tyskland har siden gammel tid hatt en egen evne til å vinne de krigene det taper. Og denne gangen har det vunnet seiren uventet hurtig. Hvis ikke USA hadde bunnet seg så sterkt til «betingelsesløs kapitulasjon» i 1945, ville vi ikke ha behøvet å tigge så ydmykt om tysk vennskap i 1952. Og ingen ville ha sagt at det er nått



— Glint —

Hatten av for Finland. Tross krigsherjinger, som vi har hatt lite føling med, har Finland i disse dager betalt siste termin på de brutale krigsskadeerstatninger, som de mektige Russland påla det lille land. De beløper seg til 2245 førkrigsdollar, som på grunn av valutaforholdene og de høye omkostninger er kommet opp i omlag 570 mill. dollar etter dagens kurs.

Og allikevel lever finnene. Tenk så på Norge, som har levet høyt på dollarhjelp i de siste år, men som knuge av skatter og et partityranni, som kan ta motet selv fra den mest hårdhodede.

Enhver må jo selv med en bebreiset tenkevne bli klar over at det er noe galt med systemet. For folket skal man ikke skylle på. Det er til enhver tid slik som regjeringene vil ha det. Idag er

5 000 BAL

skal tennes og kirkeklokene ringe i Vesttyskland og Vestberlin mandag 20. okt. og den følgende lørdag, som kalles «troskapens dag». Det skjer i forbindelse med minneuken for krigsfangene. Det er ennå 700 000 tyskere i fangenskap, derav bare 1.000 i Vesteuropa. Man vil forsøke å gjøre det klart for vest-europeerne at de ved å løslate sine tyske fanger ikke alene gjør sin moralske plikt, men at de derved også støtter kravet om befrielse av fangene i Østeuropa.

SELVSTENDIG GÅRDSKAR!

søker ny plass fra 14/10 på et mindre gårdsbruk der det er god leilighet eller leie et hus hvor det er skogsarbeide hele året på et sentralt sted.

Vi beklager forsinkelsen

men vanskelighetene med denne utgivelsen har vært langt større enn vi på forhånd hadde tenkt oss. Når dette leses, er imidlertid produksjonen langt fremskredet og førsteopplaget vil foreligge omkring 1. november.

På grunn av den knappe tid som er igjen, vet vi ikke i skrivende øyeblikk om nytt opplag eventuelt kan bli ferdig før jul, hvorfor vi tør be dem som vil sikre seg boken på denne siden av nyåret å bestille den hos sin bokhandler straks. Bokhandlerens ordrer skal nemlig være forlaget ihende, senest 1. oktober for å komme i betraktning ved førsteopplagets fordeling. Det samme gjelder bestillinger som sendes direkte til forlaget, men send ikke penger, forskuddssalget er avsluttet.

Ærbødigst

HANS MARTINUSSENS FORLAG

BERGEN

Herrestøvletter — Damestøvletter

Skisko

Våre anerkjendte saueskinnsforede støvletter nedsatt i pris.

Herre, i brunt og sort fettlær kr. 102.—

Dame, i brun og sort bokshud kr. 81.—

Skisko. Herre kr. 60.—. Dame kr. 55.—

Skriv eller ring.

A/S Fjordane Skofabrikk,
Nordfjordeid.

Prima nysalta Uer - Klippfisk - Sild

levert til handlende og forbrukere i tønner innveiet netto 90 kilo for den lave pris henholdsvis kr. 120.— og 140.—.

Prima skinn og benfri klippfisk

leveres i kasser a cirka 60 enkilos pakker.

Leveres handlende og forbrukere rimelig.

Om kort tid kan påregnes kjøpt ny Isterfetsild.
Telefon no. 1630. Telegramadr. Havneraas, Kr.-sund N.

!!

Italia på vei tilbake

I forbindelse med en omtale av disse forslag bruker Morgenbladet uttrykket «okkupasjonshistorie» som visst ikke har vært vår front synderlig bevågen —

nelser på vår rygg, venterspent på hva de ny-tilkomne våpendragere vil bestemme seg for.

H. G.

!!

Det engelske arbeiderblad «Daily Herald» retter en skarp kritikk mot den britiske høykommisær i Malaya, general Templor, i anledning utsettelsen av landsbyen Tinggi. Den ble lagt øde fordi befolkningen ikke viste vilje til samarbeide med de engelske okkupasjonstroppe. Kollektiv avstraffelse stemmer ikke overens med britiske rettferdighetsideer, skriver bladet.

Vi savner en protest fra «de gode nordmenn». De burde tenke litt på sin egen dom over dem, som la Finnmark øde, og på sitt forlangende om å få utlevert generalen som satte den igang. Men — kanskje de kvier seg litt på grunn av dette med den kollektive avstraffelse, som de selv har praktisert til overmål overfor de tidligere NS-medlemmer.

*

Det amerikanske tidsskrift «Look» forteller at USA driver hemmelige eksperimenter med syntetiske bakterier og vira for å møte en eventuell bakteriekrig eller gjengjælde den om det skulle bli nødvendig. Planen har tre ledd: A produsere nye sykdomsspirer som er kraftigere enn dem, som finnes i naturen, å finne fremgangsmåter for immunisering slik at fiendens sykdomsspirer blir virkningsløse, og å finne midler til å sprede sykdomsspirer. — Tidsskriftet hevder at Sovjetsambudet og i Kina er de sanitære forhold så slette og ernæringen så knapp, at et nytt virus eventuelt ville utslutte millioner av mennesker.

Hvis vi ikke husker feil, var det noen som ble dømt til hengning ved den såkalte Nürnbergdomstol for noen år siden fordi de angivelig skulle ha gått for langt overfor etilbefolkningen under den annen verdenskrig. Men hva

Italia på vei tilbake til kongedømmet?

Roma (Privat til 8. Mai).

De italienske monarkister blir mer og mer aktive. Det liberale partis generalsekretær Bruno Villa bruna har nylig antydnet at partiet vil bygge sin valgkamp neste år på tilslutning fra monarkistene. Disse får derved en ny verdifullt alliert.

Det antydes i politiske kretser i Roma at monarkistene muligens vil fremsette krav om en ny folkeavstemning angående kongespørsmålet — utenom valgene til parlamentet. De hevder at man forrige gang traff en forhastet avgjørelse, og at mange mennesker som den gang stemte mot monarkiet, nå vil stemme for kongedømme.

Statsminister de Gasperi har opplyst at hans parti, de kristelige demokrater, vil rette en appell til alle monarkister om å slutte seg til demokratene. Grunnlaget er at man først skal trygge folkestyret og deretter undersøke hvordan monarkiet kan gjeninnføres ved forfatningsmessige midler.

De Gasperis uttalelse har vakt den største oppsikt i politiske kretser og tas som et tegn på at han er klar over at det ikke nytter å demme opp for monarkistenes kamp.

skal man så si til dette uhyggelige perspektiv.

Trumans ofre fra Hiroshima og fra Dresden roper til himmelen i sin avmektighet, men det vil bli for lite å regne, hvis amerikanernes vitenskap kan utrydde hele verdensdeler.

Hvor er så ånden fra Nürnberg?

mer enn hatt en egen rolle på å vinne de krigene det taper. Og denne gangen har det vunnet seiren uventet hurtig. Hvis ikke USA hadde bunnet seg så sterkt til «beatingessløs kapitulasjon» i 1945, ville vi ikke ha behøvet å tigge så ydmykt om tysk vennskap i 1952. Og ingen bør glemme at det er nettopp dette vi gjør. Men på grunn av de katastrofale feilslag i Roosevelts strategi og dens ødeleggende innflytelse på maktballansen er det absolutt nødvendig å gjenoppvurde Tyskland selv om det vil falle tungt for de amerikanske mødre som mistet sine sønner på tysk jord.

Den sene erkjennelse er bedre enn ingen, og vi herhjemme som oppflaskes med tyskerhat, bør også begynne å tenke oss om —

Mål og meninger

Velferdsstatens vise menn er noe for seg selv. På Vigelandsanlegget i Frognerparken i Oslo, hvor det om sommeren ferdes titusener av turister, kan man på søndagene få servert øll og vin fra kl. 12 på restauranten, men hvis noen skulle ha trang til en iskrem eller en plate chokolade fra parkens utsalgsvogn, er det ikke annet å gjøre enn å vente til kl. 13! Enhver ansøking om å få dette forandret er avslått av velferdsstatens byråkrater. Kom så å si at vi ikke er herrer i vårt eget hus.

Barn helt ned til 12 årsalderen kan nå dømmes til døden i Albania. Dette meldes gjennom telegrambyråene som uttrykk for diktaturets grusomhet. Vi er allikevel ikke så langt etter. En stakkars gutt, som idag er såvidt konfirmert, som var bare barnet under okkupasjonen, og som er så uheldig å ha en far og en mor som var N.S., kan risikere å få hele sin fremtid ødelagt. Han er jo politisk spedalsk og dette med «nasjonal holdning» synes å rekke lenger enn fedrenes ondskap på barn i tredje og fjerde ledd. Og enda sier folk flest, at vi nå må begynne å glemme!

høyt på dollarhjelp i de siste år, men som knuges av skatter og et partityranni, som kan ta motet selv fra den mest hårdhudedede. Enhver må jo selv med en bebrenset tenkeevne bli klar over at det er noe galt med systemet. For folket skal man ikke skylle på. Det er til enhver tid slik som regjeringene vil ha det. Idag er det trellebunnet mismodig og uten tro på fremtiden. Og enda er det noen som taler om den politikk som skulle befri hele verden for nød og frykt. Nei, her må roret legges om!

I løpet av dette års første syv måneder døde nesten syv ganger så mange amerikanere ved trafikkulykker som ved fronten i Korea. Geværkuler og granater er åpenbart ikke så farlig som biler og motorsykler. De amerikanske tap i Korea var mindre enn tre tusen mann, mens det omkom nær tyve tusen ved trafikkulykker i hjemlandet.

*

I den store Bazar i Cairo fortelles denne historie etter Faruks fordrivelse: Da uroen i Egypt begynte sa Vorherre til St. Peter. Det er her tale om en mapestet. Var det ikke bedre at du selv tok en tur ditned? — Det tør jeg ikke var svaret. — Tør? er det noe du ikke tør? — Ja, hvis jeg forlater min trone så lenge, risikerer jeg at jeg finner den besatt av englendirer når jeg kommer tilbake.

PAPIRMISBRUK.

Under «Publikums Røst» i «Morgenposten» finner vi følgende:

Det fins ingen unnskyldning for at barna ikke kan få nye lærebøker. Spar bare inn noen tonn på det vanvittige skjemasløseriet, så blir det bøker i massevis. Spar samtidig inn noen blad fra heltedyrløsen av våre krigsbanditter i historiebøkene. Torry.

I et cocktailparty i London forleden lot han falle følgende uttalelse: Englendirne kan spille komedie bare utenfor scenen. Men der er de til gjengjeld noen av verdens beste skuespillere.

SELVSTENDIG GARDSKAR!

søker ny plass fra 14/10 på et mindre gårdsbruk der det er god leilighet eller leie et hus hvor det er skogsarbeide hele året, på et sentralt sted. Svar til Bill. mrk. «Ordensfolk».

TIDL. FRONTKJEMPER,

med mindre invaliditet søker passende beskjeftigelse, lettere verkstedsarbeide e. l. Bill. mrk. «46 år».

SELVSTENDIG GARDSKAR!

35 år ønsker ny plass fra 14. okt. — 1. nov. på et sentralt sted — på et mindre gårdsbruk hvor god leilighet fins. Ønsker opplysninger og lønnstilbud under Bill. mrk. «Ordensfolk».

UNG MANN,

30 år, med eksamen artium, 1-årig handelsskole med sprog og diverse praksis søker fast beskjeftigelse. Alt har interesse. Bill. mrk. «Arbeidsvillig» til eksp.

SELVSTENDIG HUSHJELP

får plass på trivelig bondegård på Romerike. Bill mrk. «Hushjelp» eller Ekspedisjonen anviser.

TILSALGS:

Vevstoler — 100 cm. brede — kr. 100.00. Oljet salongbord — 100 cm. x 0.62 — kr. 70.00. Nattbord — 0.45 x 0.45 — med skuff kr. 30.00. Barnebord 0.70 x 0.45 med stoler med eller uten nisseansikt malt — kr. 17.00 for bord — kr. 9.00 for stol. Alt av furu.

Henvendelse Ivar Lier Lora Raumabanen.

Bøker der ties om

Håkon Meyer: «Et annet Syn», kr. 15,30 — 238 s. Rob Jo: «Civilt vanvidd og militær fornuft» kr. 10,00 380 s. ill.

Einar Sagen: helt utsolgt.

leveret til handlende og forbrukere i tønner innveiet netto 90 kilo for den lave pris henholdsvis kr. 120.— og 140.—

Prima skinn og benfri klippfisk

leveres i kasser a cirka 60 enkilos pakker. Leveres handlende og forbrukere rimelig. Om kort tid kan påregnes kjøpt ny Isterfetaid. Telefon no. 1630. Telegramadr. Havneraas, Kr.-sund N.

Otto Ottesen-Havneraas A/s

Kristiansund N.

Fine vinterepler

1.ma-svøpte, i standardkasser rimelig tilsalgs. Forekudd eller etterkrav. — Skriv til BERGSVIK — KAPP — Tel.: Ø. Toten 454.

Klipp ut eller skriv av!

Til FORBUNDET, Kierschowsgt. 5, Oslo.

Undertegnede

(navn:)

(adr.:.)

tegner meg herved som medlem av Forbundet for Sosial Oppreisning med en medlemskontingent stor kr. pr. år (minstekontingent kr. 20.00).

Arskontingenten for 1952 følger vedlagt/ pr. postanv./ pr. postgiro 15028.

(NB! Husk samtidig også å bringe medlemsskapet i orden for Deres familie- eller øvrige husstandsmedlemmer!)

..... 1952.

.....

(Underskrift)

Fastboende eller reisende

agenter gjerne tidligere N. S. søkes for salg av stor forbruksartikkel. Passer for alle som har gode forbindelser med gårdbrukere, og har utpregede salgsevner. B. m. «God provisjon» i eksp.

Ung dyktig

urmakersvenn får plass i større urmakerforretning på Vestlandet. Bill. merk. «Vestlandet».

Vekkerur

Kr. 18,10 - 21,50 - 23,50 24,75 - 25,50 - 27,50 og 34,60. Sendes mot oppkrav. Urmaker R. Gjessing, Drammen

Rullegardiner

i prima ensfarget eller mønstret duk kjøpes fordelaktig hos A. E. NUMMEDAL Tlf. 93 B — Vik i Soga. Prøver og priser etter anmodning

Bør Forbundet fremme en gjennomptakelses begjæring?

Den må være undertegnet av så mange domfældte som mulig

Av Bernhard Sama

Jeg er oppmerksom på at Forbundet for Sosial oppreisning har utført et utmerket arbeide for vår felles sak, men jeg tror at der ennå finnes veier som ikke er forsøkt.

En henvendelse til Stortinget eller dets Justiskomite, tror jeg er helt nytteløst.

Vi må ikke glemme at det for det meste var de samme stortingsmenn som godtok landsvikanordningen, og som i gruppemøter besluttet å avsette kongen og regjeringen.

Er det noen insutisjon som trenger syndebukker så er det nettopp stortinget. — Nei, da har jeg mere tro på vår rettspleie. Den har da iallfall en faglig æresfølelse å ivareta.

Den er nødt til å tenke litt på historiens dom. Dessuten kommer der stadig nye folk inn, og det er folk som er uten ansvar for de misgrep som er begått. Den vil neppe sette sin ære på spill for å forsvare disse. Forbundet bør

— Glimt —

På fjellveggen utenfor Oslo har det like siden tomatkrigen 1945 stått malt: **Mot Franco**. Vittige hoder har nå malt to streker over o — i **Mot. Mot Franco** er altså blitt til: **Møt Franco**. —

*

Sovjet står idag klar til en reel avrustning under internasjonal kontroll under forutsetning av at Amerika følger etter. Hvordan vil det se ut her i landet hvis dette skjer?

*

I en lokalavis forleden stod følgende annonse: «Sukkeronge utleies, Eksp. anviser». — På en unge får man også 10 kg. sukker over grensen. Brofoss er knuppen!

*

Hvem som viner neste krig vet ingen. — Hvem som taper

derfor ta initiativet til å utarbeide en kollektiv gjennomptakelsesbegjæring, og få den undertegnet av så mange domfældte som mulig. I denne begjæring må alle våre synspunkter være klarlagt. Jeg forutsetter at forbundet skaffer seg den beste juridiske assistanse.

Tingen er jo den at vår sak aldri har vært rettsbehandlet på vanlig måte. Skyldsspørsmålet er avgjort av lovgiverne. De oppnevnte forsvarere hadde ikke lov til å yte noe forsvar etter vår oppfatning av saken. Dessuten var de viktigste forsvarsmidler enten forfalsket, eller underslått av våre myndigheter. De oppnevnte lagrettemenn, og bisittere i byrettene, hadde i de aller fleste tilfeller ingen anelse om de faktiske forhold i saken. Slik som situasjonen var, kunne heller ikke tiltalte yte noe forsvar, da det erfaringsmessig førte til dobbelt straffeutmåling, og det fant vel de fleste

for kostbart og foretrakk derfor å tie.

Sannheten var dengang en rød klut for våre dommere. Dessuten tror jeg det ville være på sin plass å gjøre en henvendelse til Folkedemstolen i Haag, med følgende spørsmål: «Var Norge folkerettslig og strafferettslig i krig med Tyskland også etter kapitulasjon». Da må det gjøres klart, at med «Norge» mener vi det geografiske begrep Norge, og dets innbyggere, ikke den rømmte regjering i London.

Vi må ikke gjøre som professor Johs. Andenæs og andre dobbeltbuntalere, at vi sier «Norge» når vi mener Londonregjeringen.

B. S.

Feilslagne planer

I sin bok «North Norway» forteller Frank Noel Stagg, at landgangen i Reine i Lofoten ved årsskiftet 1941—42 var ment som begynnelsen til en operasjon som tok sikte på å okkupere hele Nord-Norge eller deler av dette for å sikre den nordlige rute til Russland. Planen måtte imidlertid oppgis på grunn av katastrofene for de allierte i Stillehavet, som begynte med Pearl Harbour.

Dette er nye opplysninger og de viser at det ennå er meget som er uklart og ukjent i vår okkupasjonshistorie.

Men — tenk om englenderne hadde gjort alvor av sitt okkupasjonsforsøk! Det ville for alvor ha ført krigen inn i Nord-norge og da ville vi ha opplevet en ødeleggelse, som ville ha stillet avsvingene i Finnmark helt i skyggen og ført til et tap av menneskeliv, som vel ingen idag kan beregne. Kanskje det var best at det gikk som det gikk allikevel?

HØRT.

Hvorfor skal det i skrift og tale brukes så vanskelige ord som abortus provokatus, når

Ja hvis vi hadde . . .

Forretningsbladet «Farmand» skriver i nr. 36/52:

«Det skulle være tydelig at det hefter alvorlige svakheter ved det politiske arbeide alle partier har drevet etter krigen. Det nytter ikke å legge skylden for folks likegyldighet på noe enkelt parti. Det er i og for seg innlysende at hadde vi hatt bare ett levende parti, et parti som bevisst og utrettelig hadde ar-

! !

Et av planøkonomenes slående argumenter mot «privatkapitalismen» — for et fryktelig og misvisende ord forresten — er historiene om at amerikanerne brente hveten og argentinerne destruerte kjøttet for å holde prisene oppe. Ja, det er ingen hyggelige historier, men hva skal vi så si om våre egne monopoltyranter, som til sine tider forbyr fiske av makrell og størje mens vi rundt om i landet går og lengter etter et måltid noenlunde fersk fisk? Vi synes ikke at de er et hår bedre enn børsmatadorene og deres argumenter er heller ikke bedre.

Det snakkes så meget om forbrukerråd og det kan sikkert være nødvendig å få dem. Men de må da bestå av folk som virkelig tenker på forbrukerne og som våger å gi seg i kast med planøkonomenes og monopolaktatørenes forbrukerfiendtlige disposisjoner. Hvem våger å henge bjeller på katten?

Formannen for British Overseas Airways Corporation, sir Miles Thomas, la for noen tid siden en av sine piloter om å ta en papegøye med hjem fra Afrika. Og han fikk uglen. Den var praktfull og spilet i alle regnbuens farver. Men sir Miles ble litt forbausert da den åpnet nebbet og skrek: Høiere lønn til pilotene, høiere lønn til pilotene. . .

Prestenes vitnesbyrd er ikke meget verd i forhold til lægfolk, sa den danske bokneprest Chr. Bartolay på et nordisk stevne i Nyborg, for presten taler ikke bare fordi han tror, men også

beidet for kontakt med folket, da hadde de andre partier i rent selvforsvar blitt tvunget til å følge med. — Fellesprogrammet var i sin tid en vakker tanke. Det sprang ut av ønsket om enighet, om samling omkring gjenreisningen av et krigsherjet land. Men det var en politisk kortslutning hvis konsekvenser det tar lang tid å overvinne. For idéer er vésentlige. Det er dem man skal være trofast imot.

Og hvor idéene er vensensforskjellige der er enighet et åndelig forræderi som undergraver selve politikkenes kjerner.

Denne uttalelse fra et organ som ikke er bunnet av partipolitikken, dekker helt vårt syn. Men så gjelder det om å ta konsekvensen av et slikt syn. Vi har lenge etterlyst kvinner og menn, som

vil gå i spissen for en nydannelse som bygger på en levende idé og på et seirstro livssyn uavhengig av den rent materielle tvekamp som nå er i emning. Det vil samle langt ut over de mørke partigjerder og det vil også, hvis det har varme og tro nok, også vekke ungdommen, som idag virrer omkring uten øiemerke.

Det kan kanskje for mange synes underlig at vi, som representerer de utstøtte i samfunnet taler denne sak. Men heller ikke vi lar oss kue og vårt nærmeste mål er fullverdig opptagelse igjen i dette samfund, som idag kanskje mere enn noensinne trenger kvinner og menn, som vil gå inn for en livside utover det daglige brød. Vi har sagt det mange ganger før og gjentar det her: Sett i gang og by oss noe verdifullt å leve på, så har vi de menige divisjoner å sette inn.

Statskirken og skatten

Her må det gjøres noe

Den, som ikke er medlem av statskirken, bør heller ikke være forpliktet til å betale kirkeskatt. Blant dem, som ble rammet av det politiske rettsoppgjør, er det mange som har tatt konsekvensen av statskirkens opptreden under denne forfølgelse og meldt seg ut av statskirken. De har imidlertid ikke funnet noen plass blant dissidentene og står således utenfor enhver kirkelig organisasjon, men må betale kirkeskatt allikevel, hva dissidentene ikke gjør.

Denne sak er reist i Oslo formannskap av arbeiderpartimannen Gunnar Nielsen som vil at bystyret skal fatte et generelt vedtak om, at de som ikke er medlemmer av statskirken skal være fritatt for kirkeskatt og få sin inntektsskatt til kommunen beregnet etter de samme regler som for medlemmer av ordnede dissidenter.

Ifølge dissenterloven kan et kommunestyre beslutte, «hvorvidt og i så fall i hvilken utstrekning sådan fritagelse skal tilståes dissente-

hvert kommunestyre vedtar en slik beslutning ut fra at det dog tross alt er religionsfrihet her i landet.

Vi bør følge denne sak med oppmerksomhet, ikke bare av økonomiske grunner, men fordi rett skal være rett også for dem, hvem en ærlig overbevisning har ført ut av statskirken.

Et annet spørsmål, som bør løses i den samme forbindelse, er borgerlig begravelse. Det gikk forholdsvis lett å gjennomføre den frie konfirmasjon, og mens konfirmasjon i det hele tatt er en frivillig sak, så er det nå engang slik at vi alle skal dø og enten begraves eller kremeres. For dem, som da står utenfor ethvert kirkesamfund og som ser på døden helt annerledes enn disse, er det ennå ingen faste regler for en «borgerlig begravelse». Hvem vil her ta initiativet?

NAVNGIVNING — DAP.

I Danmark har man tatt opp ordskifte om å avløse ordet dån og dåne med navn

U. S. A. i små glimt

General Motors forsøkslaboratorium har beregnet solens lysstyrke til 4 — og her kommer det ikke mindre enn 27 nuller etter og så mange har vi ikke i magasinet — Det er bare brist at vi har sett så lite til disse lysenheter i sommer.

Da Adlai Stevenson, de amerikanske demokraters presidentkandidat, forleden var på et partimøte, måtte han som skikk og bruk er trykke en masse mennesker i hånden. Ved en feiltagelse rakte han næven også til en pressefotograf, og det var utenfor skikk og bruk. Da han oppdaget det, falt disse ord ham i munnen: A, unnskyld, jeg brodde De var politiker, men nå ser jeg at De er i arbeide.

Formannen for det amerikanske fagforbund CIO, den skotskfødte Philip Murray, skaffet forleden forbundets stålarbeidere en anseelig lønsforhøyelse i forbindelse med den faretruende stålstreik. Resultatet ble at også hans lønn ble forhøyet fra 25 000 dollars til 40 000 dollars om året. Det var en lønnsstigning fra 175 000 til 280 000 kroner. John L. Lewis er dog den høyest lønnede amerikanske fagforeningsleder. Han har 75 000 dollars om året, eller 525 000 kroner.

I det store blad Washington Post så vi forleden følgende annonse:

TIL SALGS. Første klassens kontormøbler selges på grunn av en viktig nasjonal organisasjons opplysning: Lene-stoler, skrivebordsstoler, dokumentasker og annen materiell. Man bes henvende seg til kontor nr. 532, Standard Oil Building 261, Constitution Avenue, NW —

Bak denne annonse finner man et stykke Amerikahistorie, for det dreiet seg om møblene fra den organisasjon som hadde drevet pro-

her i landet hvis dette skjer?

I en lokalavis forleden stod følgende annonse: «Sukker-ongte utleies, Eksp. anviser». — På en unge får man også 10 kg. sukker over grensen. Brofoss er knuppen!

Hvem som viner neste krig vet ingen. — Hvem som taper den er fullt på det rene, nemlig Europa.

ne mur enn du, keiser tror. — Når uttrykket brukes nå, er det som regel med den betydning at tingene haster, hvis man skal nå å gjøre dem før man dør.

Vi tar denne gamle sentens opp som litt av et motto for vår egen bevegelse. Tingene begynner å haste og alle de som er rammet av den politiske hevneoppgjør, må derfor ikke nøle lenger, men slutte opp om vårt forbund og vår avis. Det haster, skal vi nå brukbare resultater, før mange av oss går i graven. —

sviingene i Finnmark helt i skyggen og ført til et tap av menneskeliv, som vel ingen idag kan beregne. Kanskje det var best at det gikk som det gikk allikevel?

HØRT.

Hvorfor skal det i skrift og tale brukes så vanskelige ord som abortus provokatus, når vi har et brukbart og godt ord som fostervold?

praktfull og spillet i alle regnbuens farver. Men sir Miles ble litt forbauset da den åpnet nebbet og skrek: Høiere lønn til pilotene, høiere lønn til pilotene. .

Prestenes vitnesbyrd er ikke meget verd i forhold til lægfolks, sa den danske sokneprest Chr. Bartoldy på et nordisk stevne i Nyborg, for presten tuler ikke bare fordi han tror, men også fordi han er betalt for det, og i retten legger man ikke megen vekt på betalte vitnesbyrd . . .

Et gjensyn med det gamle Heidelberg

Schwaberen sier at før Vårherre laget jorden, ville han først skape en liten prøve, som skulle romme all skjønnhet han kunne legge i de landskap han skulle skape. Derpå skapte han en liten verden med fjell og daler, med elver og innsjøer, med skog og åkerland. Senere plantet han så dette landskapet inn et steds på kloden, og slik oppsto Schwaben og Neckardalen. Selv den mest skeptiske vil fristes til å tro det, for landskapet i Schwaben, omkring Neckar og sydover i Schwarzwald er noe av det vakreste syd for Skandinavia; og den som en gang har vandret langs skjulte stier i Odenwald, eller fulgt Neckars mange små og store slyngninger, vet at han en gang må vende tilbake dit. Han har hørt sydens kalden.

I dette landskapet ligger en av Tysklands eldste, vakreste og mest romantiske byer, det gamle Heidelberg. Den ligger vakkert til langs Neckars sydlige bredd og er innrammet av åser og koller. Rett opp for gamlebyen rager de gamle slottsruinene opp, og forteller at byen kan føre sine aner langt tilbake. I høstkveldene under vinfesten, eller i de lange og vidunderlige vårnettene, hender det nok at en eller annen romantisk sjel følger seg hensatt til svunne tider, da fyrster og riddere residerte her.

Det er historisk mark vi vandrer på. Vi er i det gamle Pfalz, det nuværende Baden, som igjen er en del — eller

skal bli det — av den nye, store Südweststat. Her sto i eldste historiske tid kelterne. Vi finner spor etter dem fra ca. 500 f. Kr. Senere kom romerne, de var under keiser Vespasianus, og senere måtte også de vike for germanske stammer. Til slutt ble frankerne herrer i landet, og først etter at Karl den Stores keiserdrøm var gått i stykker mellom hendene på hans etterfølgere, gikk herredømmet over til Hohenstaufnætten. — En av dem, Konrad den 3. ga Neckardalens nedre del til sin nære slektning Konrad von Hohenstaufen, som var greve av Pfalz.

Vi vet ikke hvor gammel byen er. Men ikke en epoke har gått hen uten å avsette sine merker i Heidelberg eller omegn. Her finner vi tversnittet av tysk historie helt til langt opp i middelalderen og den nyere tid. Kelterne hadde en borg og et kultsted på Heiligenberg, som ligger rett over for gamlebyen, på den annen side av elven. Ved utgravninger er det fastslått at denne borgen har vært meget stor og omgitt av en dobbelt ringmur. Dette viser at allerede kelterne hadde innsett hvilken stor betydning byen hadde. Romerne hadde et stort kastell her, det er borte for lenge siden. Men ved foten av Heiligenberg hadde romerske legioner opprettet et Mithras-kultsted og betydelige myntfund beviser at også romerne forsto hvor verdifull denne rikets nordlige utpost var.

Den som var herre i Heidel-

berg kontrollerte nemlig ikke bare den viktige handelsveien gjennom Neckardalen. Slottsherren i Heidelberg kunne også øve kontroll med veien nordover til den fri riksstad Frankfurt a/M, og veien til Nederland langs Rhinen lå ikke mer enn en times ritt unna. Det var derfor ikke uten årsak at pflazgreven valgte nettopp Heidelberg til sin hovedstad. Hertil kom at festningsanleggene lå usedvanlig gunstig til, de ble regnet som nesten uinntagelige.

Men selv om Heidelberg er en av de eldste byer i Tyskland, finner vi lite av egentlige middelalderbebyggelse der. Det er bare en liten del av slottsbygningene (det såkalte Ruprechtsbau). Heksetårnet, en rest av den gamle gotiske bymur som nu er muret inn i den nye Universitetsbygningen, og den sengatiske Heiligeistkirche. Det gamle Heidelberg, som altså er byanlegget ved foten av det fjellet slottet ligger på, er nemlig flere ganger blitt herjet av krig og ødeleggelse. Under Tredveårskrigen herjet Tilly byen, og førte det kostbare Universitetsbiblioteket til Vatikanet. Under Pfalzkrigene ble byen erobret og nedbrent 2 ganger av franskmennene (1689 og 1693), og det så grundig at det etter siste ødeleggelse kun sto et hus tilbake.

Det som kanskje mer enn noe annet har skaffet Heidelberg dets internasjonale berømmelse er Universitetet. Det er Tysklands eldste og ble grunnlagt i 1386 av Kurfyrst Ruprecht III «von der Pfalz». Han bekymret seg imidlertid som fyrster flest på den tiden, mindre med sakens økonomiske side og nøiet seg med å opprette et kor i Heiligeistkirche, der Korher-

rene, som var professorer ved Universitetet, fikk søke sitt underhold. Som vanlig var i middelalderen, kom altså også Heidelberguniversitetet inn under kirken, og det varte lenge før denne innflytelse radikalt ble brutt. Det skjedde først i Napoleonstiden etter at Pfalz ble lagt under Baden. Storhertug Carl av Baden ga, i 1804, Universitetet frie statutter å arbeide etter. Etter hans tid har grunnlaget for alt arbeid ved Universitetet vært «den akademiske frihet under akademisk ansvar», og de mange fremragende lærde som har virket ved Universitetet, blant dem kjemikeren Robert Buntzen, har vist at dette grunnsyn har båret frem en forskning og en videnskap av edleste art. I taknemlighet overfor ham som grunnla universitetet og han sim over 400 år senere reformerte det, heter det idag Ruprecht — Carl Universitetet eller mer pompøst: Ruperto—Carola.

Heidelberg har jo vært — og blir det kanskje snart igjen — universitetsbyen par excellense i Tyskland. Tradisjonene og minnene er ærerike og romantiske. Det å kunne si: «Ich war zu Heidelberg, zu Heidelberg, Student» gjemte noe så verdifullt at man kunne leve på det hele livet. Det betød noe å ha studert ved dette universitetet og vært medlem av en av de gamle og ærværdige studentforeningene. Universitetets og åndens virke satte sitt preg på hele byen. Slik var det, men akkurat slik blir det vel aldri mer.

Heidelberg har hatt sin storhetstid. Pfals utviklet seg etter hvert til å bli et av de viktigste land i riket; Pfalzgreven ble Kurfyrste, dvs. han var en av de 4 verdslige fyrster som valgte keiseren i det hellige tysk-rom-

erske riket — det samme riket om hvilket Voltaire sa at det hverken var hellig, tysk eller romersk. Det gamle festningsanlegget ble litt etter litt bygget om til et av de praktfulleste slott i Tyskland. Idag ligger også det i ruiner, og har ligget slik i mer enn 200 år. Bygninger i de forskjellige stilarter vitner om at her hadde impulser fra Frankrike og Nederland, fra England og Tyskland møttes. Vi minnes enno noen av byggherrene — Ruprecht III, hvis gravsten enno pietetsfullt oppbevares nede i Heiligeistkirche, Ottheinrich, Ludvig V og rekken av Friedricher med «vinterkongen» fra 1618 som den siste. Her møtes sengotikk med tysk rennesanse, italienske linjer går over til palladisk-klassismen fra England. Det er på en forunderlig måte det gamle Europa selv vi møter her.

Pfalz overvant i grunnen aldri følgene etter Pfalzkrigene, og også Heidelberg gikk inn i en tornerosesøvn, som tildels enno vedvarer. Det var minnene man levte på, og enno idag er de gamle herskernavnene Puprecht og Friedrich, Ottheinrich og Carl-Theodor på en merkelig måte levende. Det er som om byen og dens fortid ikke kan forsones seg med at «das gibts nu einmal und kommt nicht wieder». Men menneskene her i Pfalz er noen uforbederlige romantikere. De har vanskelig for å forsones seg med at en epoke er gått i graven for bestandig. Heidelberg idag er nemlig tross alt noe helt annet enn Heidelberg igår. Heidelberg kom helt uskadt ut av den siste krigen, og ble derfor valgt til hovedkvarter for de amerikanske troppene i Tyskland. Det er ikke til å unngå at

utenfor enhver kirkesamfund og som ser på døden helt annerledes enn disse, er det en nå ingen faste regler for en «borgerlig begravelse». Hvem vil her ta initiativet?

NAVNGIVNING — DAP.

I Danmark har man tatt opp ordskifte om å avløse ordet dåp og døpe med navngivning. De prester har rett som sier: Nevn barnets navn.

stoler, skrivebordstoler, dokumentstoler og annen materiell. Man bes henvende seg til kontor nr. 532, Standard Oil Building 261, Constitution Avenue, NW —

Bak denne annonse finner man et stykke Amerikahistorie, for det dreiet seg om møblene fra den organisasjon som hadde drevet propagandaen for Robert Taft som presidentkandidat ved republikanernes konvent i Chicago.

dette setter sitt sterke preg på den. Samtidig strømmet tusener av flyktninger inn i byen, universitetet lå nede og befolkningen måtte ha noe å leve av. Det gamle Heidelberg var en by uten industri og fabrikkbygg. Idag reises det ene industrikompleks etter det annet. Det begynner å rykke av fabrikkpipene i Vestbyen. Det er som om byen står og skjelver på overgangen mellom storby og småby. Hammerslagene i de nye bydeler står i forunderlig motsetning til rennesanse og barokk, slik man møter dem i de trange sidegatene i gamlebyen. De irrede bronsekanonløpene i Karlstor er blitt redusert til prydgjenstander, og over de 5 meter tykke slottsmurene, som aldri mer kan eller skal motstå noen angriper, svever tunge bombeffly. I Hauptstrasse klemmer trikkene uopphørlig, og bilene forsøker å presse seg gjennom trafikkaoset, som synes å være konstant. I en liten sidegate er alt bare stillhet og vemod, med et ord: Fortid.

På mange kneiper og vertshus forsøker man enno å holde den gamle Heidelbergerånd ved like. De gamle visene er like fulle av vemod, romantikk og livsglede som tidligere. Men det er likevel ikke det samme. Det er en annen og bedre tid som klinger gjennom dem. Det er i grunnen bare turistene som holder dem ut til slutt. De andre går over til lokalet tvers over gaten, og vugges inn i jazzen, den moderne tids rytme.

Nei, Heidelberg er ikke den samme. Drevet av lede søker man kanskje enno en gang opp til slottet, der ligger som et fast punkt hevet over den kvalme byen. En gang til finner man veien til Neptun, som

ligger og vokter inngangen til den forfalne hyrdegrotten, en gang til går veien ned i kjelleren der det store fatet (det rummet 1/4 million liter vin) enno minner oss om Heidelberg og vindyrkerens skyttspatron dvergen Perkeo som enno, hvis man da skal tro de gamle viser for en gangs skyld, ved nattstreifer om i byens øde gater og verger sitt rike. Er man riktig romantisk finner man i kveldingen frem til den store terrassen, og lar tankene få gli riktig langt tilbake. Rundt om oss ligger et landskap der alle historiens epoker har etterlatt sine tegn og minner. Lysene fra byen under oss er et bevis på sammenhengen mellom alle de historiske begivenheter og tilfældigheter. Fortiden er død, men byen lever allikevel videre. Et øyeblikk tror vi å skimte noen av de skikkelser vi har lært å holde av, den ulykkelige Liselotte von der Pfalz, lille Perkeo med satyrgrinet og den store tørst, den syke poeten Victor von Cchefel, hvis sang «Alt Heidelberg, du feine» nesten har fått rang som nasjonalsang her, den romerske soldaten der sto på vakt her for 2 000 år siden, Carl Theodor som tilslutt åt og drakk seg ihjel av «des Lebens ungemischter Freude» — for å forvanske Goethe litt. Kanskje møter vi også Goethe selv i den nischen han var så glad i? Men nei. Fortiden eksisterer nok bare i oss selv og ingen vender seg om etter de skikkelser vi ser. Byen lever videre, men det er en ny by som tar form. Det gamle Heidelberg er trengt tilbake til noen smågater og det gamle slottet. Klokt gjør den som i tide innser at et gjensyn i dette tilfellet også betyr et farvel.